

Project Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden

Voornemen project en voorstel voor participatie

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en TenneT willen een ondergrondse hoogspanningsverbinding realiseren van een toekomstig windpark op de Noordzee naar het vasteland. Mogelijke aansluitlocaties zijn bestaande hoogspanningsstations in Eemshaven, Vierverlaten of Burgum. Wilt u graag bijdragen aan de uitwerking van de plannen? Dat kan.

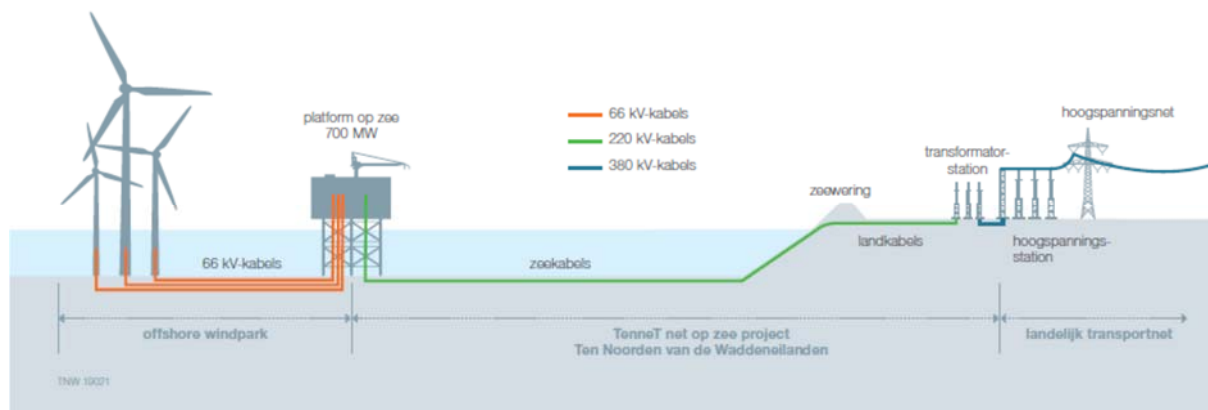
Het ministerie van EZK en TenneT nodigen inwoners, organisaties en bedrijven van harte uit mee te denken over de plannen voor deze ondergrondse hoogspanningsverbinding. Wij vinden het belangrijk dat iedereen kan bijdragen aan de uitwerking van de plannen voor dit project. De verbinding is noodzakelijk voor het aan land brengen van duurzame stroom die in de toekomst wordt opgewekt door het nieuwe windpark "Ten noorden van de Waddeneilanden"¹ (afgekort: TNW) op de Noordzee. Hieronder kunt u lezen hoe u kunt meedenken over en bijdragen aan de plannen voor Net op zee TNW.

1. Het voornemen

TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT) is beheerder van het landelijk hoogspanningsnet. Via dit net wordt elektriciteit door Nederland getransporteerd naar de gebruikers in het land. TenneT is ook verantwoordelijk voor het aansluiten van windparken op zee op dit hoogspanningsnet. In dit kader is TenneT van plan een ondergrondse hoogspanningsverbinding te realiseren vanaf het windenergiegebied Ten noorden van de Waddeneilanden op de Noordzee naar land. Dit voornemen voor het aanleggen van een nieuwe hoogspanningsverbinding wordt hierna aangeduid als het project "Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden".

Waarom dit project?

Door het gebruik van olie, aardgas en kolen warmt de aarde op en verandert ons klimaat. Om dit tegen te gaan, stapt Nederland over op duurzame energie uit wind, zon en aardwarmte. Voor deze overstap zijn aanpassingen aan ons elektriciteitsnet nodig. Daarom legt netbeheerder TenneT nieuwe hoogspanningsverbindingen aan tussen windparken op de Noordzee en de kust van Nederland. De ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Economische Zaken en Klimaat bepalen waar het tracé van dit net mag komen en waar het net op zee aansluit op het hoogspanningsnet op land. In de Routekaart windenergie op zee 2030 heeft het kabinet vastgesteld dat tussen 2024 en 2030 voor 7 gigawatt (GW) aan windparken op zee wordt gebouwd en op land wordt aangesloten. Dit project maakt hier onderdeel van uit.

Figuur 1 Dwarsdoorsnede kabeltracé

¹ TNW is een werktitel, mogelijk wijzigt deze nog in het komend jaar.

Wat houdt het project in?

In het gebied Ten noorden van de Waddeneilanden (westelijk van het bestaande windmolenpark van Gemini) wordt één van deze windparken uit de Routekaart gebouwd met een vermogen van circa 700 megawatt (MW). Dit zijn ongeveer 70-100 windmolens. Het windpark gaat elektriciteit produceren, dat naar land moet worden getransporteerd. Op de Noordzee wordt een platform gebouwd waar de stroom van de windturbines samen komt. Voor het transport naar land is een ondergrondse hoogspanningsverbinding nodig door de Noordzee/Waddenzee en via land naar een te bouwen transformatorstation in Eemshaven, Vierverlaten of Burgum.

Wie zijn er bij het voornemen voor dit project betrokken?

TenneT is initiatiefnemer voor het aanleggen van de ondergrondse hoogspanningsverbinding tussen het windpark en het elektriciteitsnet op land, de bouw van het platform op zee en de uitbreiding van het transformatorstation op land. Op de besluitvorming over het net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden is de rijkscoördinatieregeling (RCR) van toepassing. Dit betekent dat het voornemen wordt vastgelegd in een ruimtelijk plan (genaamd het inpassingsplan), dat wordt vastgesteld door de ministers van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Het inpassingsplan en de voor het project benodigde vergunningaanvragen en ontheffingen worden voorbereid in één procedure. De minister van EZK coördineert deze procedure.

Voorgeschiedenis

Voor de nieuwe ondergrondse hoogspanningsverbinding zijn verschillende alternatieve kabeltracés mogelijk (alternatieven genoemd). In 2018 heeft het ministerie van EZK in samenwerking met een aantal regionale overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties een eerste verkenning uitgevoerd (het project 'Verkenning aanlanding netten op zee 2030', zie www.bureau-energieprojecten.nl). Daarbij is gekeken naar milieueffecten, technische haalbaarheid, omgevingsaspecten, kosten en toekomstvastheid van verschillende opties. Op basis van de verkenning is voor TNW gekozen voor het onderzoeken van een aansluiting op bestaande hoogspanningsstations in Eemshaven, Vierverlaten of Burgum. De keuzes over de aansluiting van de verschillende windparken zijn vastgelegd in een besluitenlijst van een bestuurlijk overleg tussen Rijk en provincies d.d. 5 december 2018 (zie www.bureau-energieprojecten.nl).

Werken in de geest van de Omgevingswet

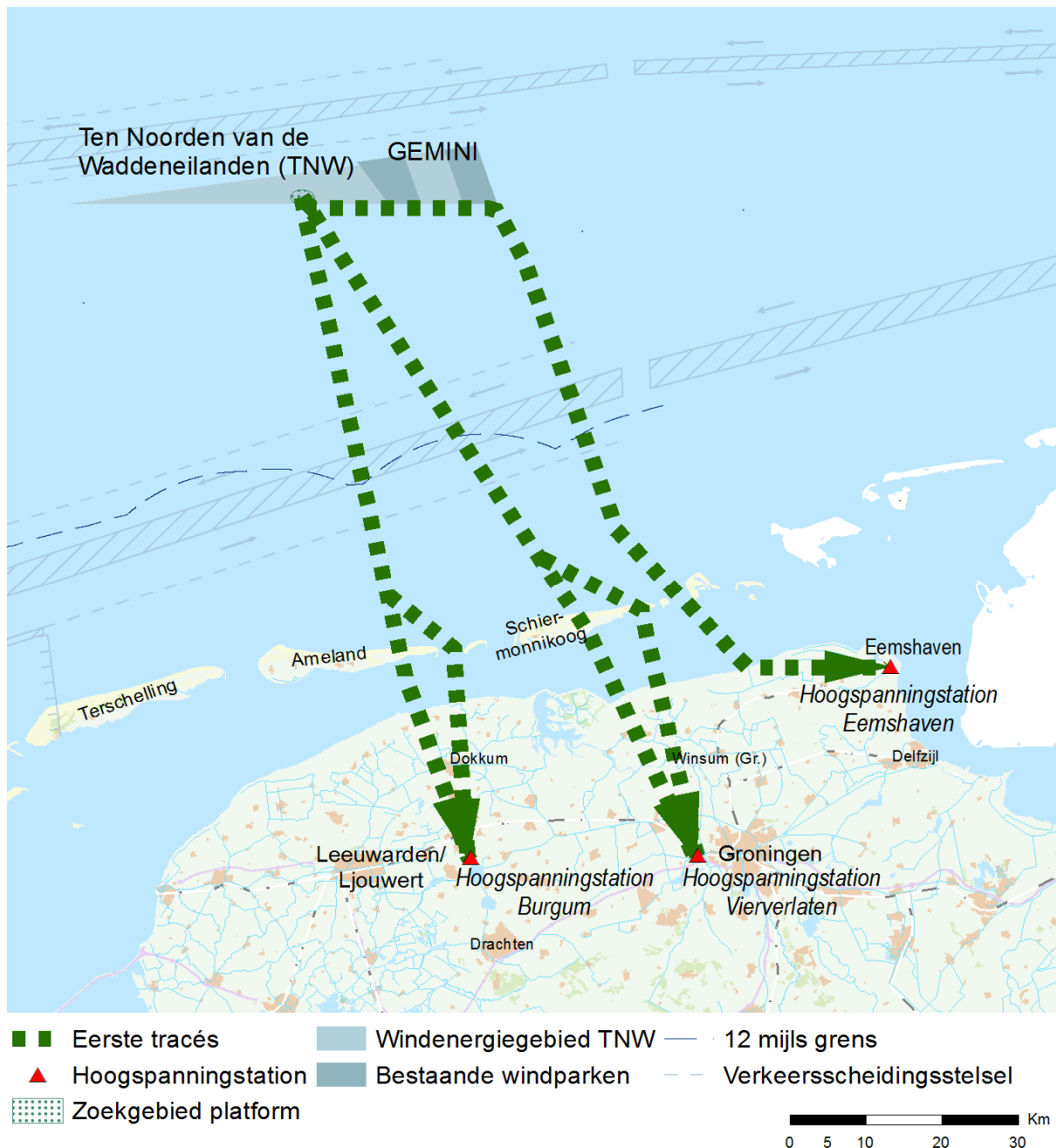
Naar verwachting worden de formele besluiten voor dit project in 2021 genomen. Rond die tijd treedt de nieuwe Omgevingswet in werking. Om te zorgen dat de aanleg van de ondergrondse hoogspanningsverbinding voldoet aan de nieuwe wet, hebben de ministeries en TenneT afgesproken dat zij de besluitvorming over het project Net op zee TNW al zoveel als mogelijk gaan voorbereiden volgens de vereisten uit de Omgevingswet. Daarbij zullen EZK en TenneT geen gebruik maken van de in die wet geregelde voorkeursbeslissing, maar belanghebbenden op een eerder moment betrekken bij een voorkeursalternatief. Hoe dat zal gaan, zal worden aangekondigd in het bijgestelde participatieplan. Gestart zal worden met de publicatie van een voornemen en een voorstel voor participatie, waarbij de omgeving wordt uitgenodigd hierop te reageren. Participatie is een belangrijke pijler in de Omgevingswet, omdat intensievere samenwerking met de omgeving vaak tot betere oplossingen leidt. De wet schrijft niet voor hoe participatie moet plaatsvinden. Ons voorstel voor participatie is opgenomen in hoofdstuk 2. We nodigen u uit hierop te reageren.

In de 'Verkenning aanlanding netten op zee 2030' is een eerste inventarisatie uitgevoerd, waarbij gekozen is om Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden op een hoogspanningsstation in Eemshaven, Vierverlaten of Burgum aan te sluiten. De volgende stap is om samen met omgevingspartijen te bepalen welke alternatieve kabeltracés van het platform op zee tot aan het hoogspanningsstation onderzocht moeten worden. De resultaten worden vastgelegd in de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). In de NRD wordt beschreven welke alternatieven verder worden onderzocht en de wijze waarop dat gebeurt. De NRD wordt ter inzage gelegd. In overleg met belanghebbenden wordt bepaald hoe zij in de vervolprocedure betrokken worden.

Inventarisatie alternatieven

Zoals hierboven beschreven zijn naar aanleiding van de 'Verkenning aanlanding netten op zee 2030' Eemshaven, Vierverlaten of Burgum in beeld om Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden op aan te sluiten. In genoemde verkenning zijn verschillende tracéalternatieven

nader bekeken. In het vervolg van de procedure worden deze alternatieven onderzocht en wordt opnieuw breed gekeken of andere alternatieven eventueel ook mogelijk zijn.

Figuur 2 Tracéalternatieven VANOZ

Komende periode worden de verschillende mogelijkheden voor het aan land brengen van energie uit zee uitgewerkt tot concrete tracéalternatieven die opgenomen worden in de NRD en nader onderzocht gaan worden. Iedereen kan tijdens de periode van ter inzage legging van het voornemen (van 8 maart 2019 tot en met 18 april 2019) ideeën aandragen over de verschillende alternatieven of nieuwe alternatieven voorstellen.

Voor de aanlanding zijn onderstaande uitgangspunten (of kaders) van belang:

- Er wordt voor aansluiting zowel gekeken naar 380 kV- als naar 220 kV-stations. Beide spanningsniveaus kunnen een vermogen van 700 MW faciliteren. Zowel bij aansluiting op een 220 kV- als op een 380 kV-station wordt ervan uitgegaan dat er een transformatorstation nodig is.
- TNW ligt hemelsbreed op ca. 90-100 kilometer afstand tot het dichtstbij gelegen hoogspanningsstation op land. Vanwege deze afstand en het vermogen van 700MW is voor

TNW gekozen voor een wisselstroom(AC)-verbinding. Met dit vermogen en deze afstand tot het aansluitstation is een gelijkstroom(DC)-verbinding vanwege de meerkosten niet kosten efficiënt.

- Bij het aansluiten van het project Net op zee TNW moeten mogelijk technische maatregelen, die landschappelijk inpassing behoeven, toegepast worden om transportverliezen vanwege de afstand te compenseren. Hoe deze maatregelen er uit zien, moet onderzocht worden in een meer gedetailleerde studie.
- Alle tracéopties gaan door het Waddenzee gebied. Hoewel vanuit bundeling met bestaande kabels en leidingen een tracé tussen Borkum en Rottumeroog de voorkeur geniet, is dit technisch niet mogelijk omdat er te weinig ruimte is. Dit is verder toegelicht in de eindrapportage van de genoemde verkenning uit 2018 (zie www.bureau-energieprojecten.nl).
- De ingebruikname van de verbinding is gerelateerd aan de oplevering van het nieuw te realiseren windmolenpark en deze staat gepland in 2026. Een alternatief moet dus voor die datum uitvoerbaar zijn.
- De verbinding betreft een ondergrondse hoogspanningsverbinding die moet aansluiten op het landelijk hoogspanningsnetwerk in Eemshaven, Vierverlaten of Burgum.

De omgevingspartijen worden betrokken bij de ontwikkeling van alternatieven. De resultaten van deze inventarisatie en de reacties op dit voornemen worden verwerkt in de concept-NRD.

Wat is de verdere procedure?

In onderstaande tabel staat de (wettelijke) procedure weergegeven voor de besluitvorming van Net op zee TNW. Hierin staat op welke momenten en hoe u kunt meedenken, bijdragen en inspreken.

Periode	Procedurestap	Hoe u kunt meedenken, bijdragen en inspreken
Doorlopend		EZK en TenneT zijn in gesprek met diverse overheden en organisaties in de regio.
		U kunt altijd in gesprek of vragen stellen over het project. Voor contactgegevens zie de projectwebsite www.netopzee.eu of www.bureau-energieprojecten.nl .
Maart 2019	Publiceren kennisgeving voornemen en voorstel voor participatie	U kunt meedenken over de route van het kabeltracé en hoe u betrokken wilt zijn bij het project.
April-mei 2019	Inventarisatie van alternatieven en het beoordelingskader	Overheden en organisaties worden uitgenodigd voor werksessies om mee te denken over het project en de route van het kabeltracé.
Juni 2019	Inventariseren ideeën en ophalen informatie van burgers/organisaties	Voor inwoners worden openbare inloopavonden gehouden.
September/ oktober 2019	Ter inzage leggen concept NRD en bijstellen participatieplan	U kunt uw zienswijze indienen, o.a. tijdens officiële informatieavonden.
Januari 2020	Vaststellen definitief NRD	U kunt kennis nemen van de NRD met daarin de definitieve alternatieven voor de route van het kabeltracé en hoe deze zullen worden beoordeeld.
Januari - zomer 2020	Bepalen effecten t.a.v. milieu, kosten, omgeving, techniek en toekomstvastheid	Hoe u kunt bijdragen wordt nader uitgewerkt in het participatieplan; mogelijkheden zijn onder andere werksessies, klankbordgroep.

Zomer 2020	Keuze voorkeursalternatief waarin locatie platform op zee, kabeltracé en uitbreiding transformatorstation wordt vastgelegd	U heeft de mogelijkheid om input te geven voordat het voorkeursalternatief wordt gekozen. Hoe u dit kunt doen, wordt bekend gemaakt bij stap 'bijstellen participatieplan'.
Medio 2021	Ter inzage leggen ontwerp-inpassingsplan en ontwerpvergunningen plus bijlagen	U kunt uw zienswijze indienen op het ontwerp inpassingsplan, ontwerp-vergunningen en keuze voorkeursalternatief.
Eind 2021	Vaststellen en ter inzage legging definitief inpassingsplan en vergunningen plus bijlagen	U kunt een beroep indienen tegen het inpassingsplan en vergunningen.
Eind 2022	Onherroepelijk Inpassingsplan en vergunningen	Behandeling en uitspraak van mogelijke beroepen door Raad van State
2023-2026	Realisatie	Communicatie en afstemmen over realisatiewerkzaamheden

2. Het voorstel voor participatie

Uitnodiging

EZK en TenneT vinden participatie van de omgeving in het project belangrijk, omdat eindresultaten hier beter van worden. Doel van participatie is dat het project de omgeving en de belangen van omgevingspartijen goed kent, om deze in afwegingen mee te nemen en zorgvuldige keuzes te kunnen maken. EZK, TenneT en de omgeving werken aan een relatie van wederzijds begrip en vertrouwen, waar belanghebbenden hun kennis, bezwaren, wensen en ideeën kunnen inbrengen. Wij nodigen u uit om hierover met ons mee te denken.

Onze visie op participatie in dit project

Voor dit project hanteren EZK en TenneT enkele uitgangspunten die de wijze bepalen waarop we met belanghebbenden contacten aangaan en onderhouden. Als omgevingspartijen dit niet herkennen, kunnen zij ons hierop aanspreken.

1. *We kennen de belangen en weten wat er speelt*

Dit doen we door in een vroeg stadium met partijen aan tafel te zitten, bij alle fasen van het project. Betrokkenheid kan op verschillende manieren vorm krijgen, bijvoorbeeld door één-op-één met elkaar in gesprek te gaan of werksessies met een grotere groep te organiseren. Iedereen die daar behoefte aan heeft wordt in de gelegenheid gesteld betrokken te zijn. We besteden tijd aan het begrijpen van elkaars belangen, beelden, ideeën en plannen. Dit stelt ons ook in staat om de belangrijkste issues (kwesties) vroegtijdig boven tafel te krijgen en de omgevingspartijen te zoeken die hier een belang bij hebben.

2. *We streven naar een oplossing met waarde voor alle partijen*

TenneT moet op nationaal niveau de leveringszekerheid van elektriciteit waarborgen. Om ook op lokaal niveau waarde te creëren, betekent dit dat EZK en TenneT op het niveau van het project door (innovatieve) oplossingen zoveel als mogelijk proberen aan te sluiten bij behoeften of vragen. We zoeken samen naar oplossingen om de kwaliteit van het eindresultaat te verbeteren. Wij zetten onze expertise in en benutten de kennis en kunde van omgevingspartijen. Bijvoorbeeld door te kijken naar landschappelijke inpassing of een verbinding te leggen met een (regionale) ontwikkeling.

3. *We nemen partijen mee in de keuzes die voorliggen en zijn transparant in afwegingen*

We delen informatie, geven inzicht in de vraagstukken die voorliggen en zijn helder over onze processtappen. Door deze informatie vroegtijdig te bespreken stemmen we verwachtingen op elkaar af. Eventuele onvrede is vroeg duidelijk en komt niet of minder aan het einde van het project (juist als er minder keuzevrijheid is) naar buiten.

We maken keuzes en de gevolgen ervan inzichtelijk. We geven aan wat kan wel en wat kan niet en waarom, ook als er besluiten worden genomen waar mensen niet (helemaal) voor zijn.

4. Helder verhaal met een duidelijke rol en verantwoordelijkheid

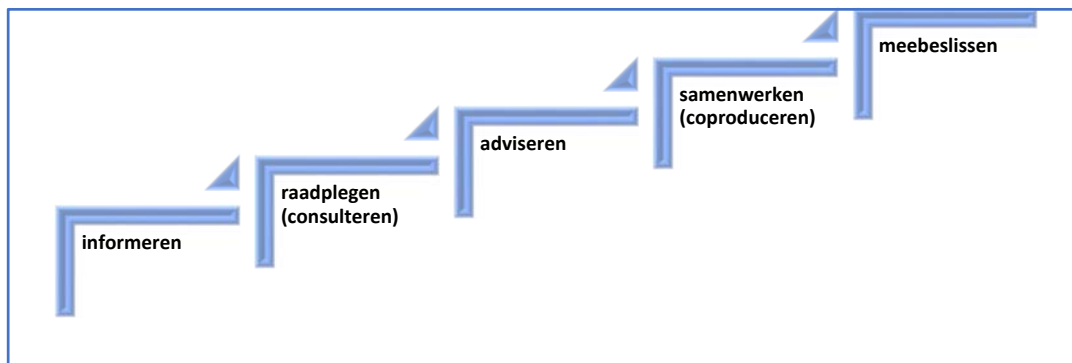
Voor ons is het belangrijk dat voor onze samenwerkingspartners duidelijk is wie we zijn, wat we doen en waarom we dat doen. TenneT en EZK hebben een maatschappelijke taak uit te voeren en willen dat met respect voor de omgeving doen. Dat brengt een grote verantwoordelijkheid mee richting al onze stakeholders. In onze afweging maken we keuzes en de gevolgen ervan inzichtelijk. Omgevingspartijen weten wie we zijn, wat we doen en waarom we dat doen.

5. Maatwerk in participatie tijdens het project

Elk project is uniek en vergt een eigen oplossing voor het betrekken van de omgeving. Tijdens het project wordt duidelijk waar ruimte is voor alternatieven en waar niet (bijvoorbeeld door omgevingsaspecten, geld of technische haalbaarheid). Dat betekent dat we bij elke mijlpaal (besluit) in het project met elkaar stil staan hoe participatie in de vervolgstap vorm moet krijgen. We kijken met elkaar wat de ervaringen en inzichten zijn, wat de participatie heeft opgeleverd, wat dit betekent voor het project en wat vervolgstappen zijn. Het participatieplan wordt hierop aangepast.

Hoe willen wij participatie vorm geven?

Participatie kent vele vormen. Deze worden vaak weergegeven volgens de zogenaamde participatieladder, waar belanghebbenden op verschillende niveaus betrokken worden, van lage betrokkenheid (informatie ontvangen) tot intensieve betrokkenheid (meebeslissen).

Figuur 4 De participatieladder

Participatie met omgevingspartijen begeeft zich voornamelijk op de eerste drie treden van de ladder: informeren, raadplegen en adviseren. Met betrokken overheden (gemeenten, provincie, waterschap en Rijkswaterstaat) wordt ook de vierde trede gebruikt: intensief samenwerken (coproduceren) om een gezamenlijk product op te leveren. Hiervoor wordt een bestuurlijk overleg georganiseerd. Als daar aanleiding voor is, kan voor dit project ook besloten worden om met andere partijen participatie in te vullen op de vierde trede. Overheden die tevens bevoegd gezag zijn voor het afgeven van een vergunning staan op de hoogste trede van de participatieladder: zij nemen zelf een besluit over het afgeven van een vergunning

Voorstel voor participatie tijdens de fase tot terinzagelegging NRD (met daarin de te onderzoeken alternatieven)

In deze fase worden tracéalternatieven ontwikkeld die in de verdere procedure onderzocht gaan worden. Om te komen tot goede alternatieven is de bijdrage van de omgeving zeer belangrijk. In deze fase stellen EZK en TenneT in ieder geval de volgende participatie voor:

- **Afstemmingsoverleg:** één-op-één of in regio-overleggen. We bespreken wensen, zorgen, aandachtspunten, toetsen oplossingsrichtingen en tussenresultaten en halen kennis op. Wij stellen regelmatige afstemming voor met vertegenwoordigers van belangenorganisaties (o.a. natuur, scheepvaart en visserij) en kabel- en leiding eigenaren op land en op zee. Indien u in gesprek wilt kunt u dit aan ons laten weten. We overwegen het instellen van een klankbordgroep ten behoeve van afstemming vanaf het moment van vaststelling van de NRD.
- **Werksessies en inloopavonden:** gezamenlijk bepalen welke alternatieven worden opgenomen in de NRD. In de werksessies halen we kennis en ideeën op voor mogelijke alternatieven en toetsen we de uitgangspunten en het beoordelingskader van het traceren. Voor elke nieuwe

werksessie verwerken we de verkregen informatie en koppelen terug wat in het concept NRD wordt opgenomen. Als deelnemers aan deze werksessies nodigen wij in ieder geval de volgende partijen uit: Provincie Groningen en Fryslân, gemeenten Westerkwartier, Het Hogeland, Noardeast-Fryslân, Tytsjerksteradiel, Dantumadiel, Ameland en Schiermonnikoog, Waterschappen Noorderzijlvest, Wetterskip Fryslân, Rijkswaterstaat, vertegenwoordigers van belangenorganisaties, zoals de Waddenvereniging, Stichting de Noordzee (SDN), Natuur en Milieu, Natuur en Milieufederatie Groningen en Fryslân, De vereniging It Fryske Gea, LTO-Noord, Groningen Seaports, grote eigenaren van kabels en leidingen. Als u wilt bijdragen aan het bepalen van alternatieven, dan horen wij dat graag van u. Voor inwoners worden openbare inloopavonden georganiseerd.

- **Ter inzage legging:** de resultaten van bovengenoemde stappen in het participatieproces worden vastgelegd in de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Deze wordt ter inzage gelegd, waarop iedereen een zienswijze kan indienen. Tijdens de ter inzage legging worden informatieavonden georganiseerd. Na afloop van de periode van ter inzage legging van het concept NRD wordt het participatieproces geëvalueerd en nader ingevuld voor de volgende stappen in de procedure.
- **Besluitvorming:** voor het vaststellen van het concept NRD en daarop volgende besluiten zal er een ambtelijk en bestuurlijk overleg met de regionale overheden, TenneT en EZK worden ingesteld.

Algemene informatievoorziening tijdens het hele project

Gedurende het gehele project is er een aantal manieren waarop geïnteresseerden op de hoogte worden gehouden van het project:

- Aan de formele terinzagelegging van ontwerpdocumenten of –besluiten worden informatiebijeenkomsten gekoppeld. Tijdens de informatiebijeenkomsten kunnen vragen worden gesteld over de stukken die ter inzage liggen. De aankondiging van deze bijeenkomsten wordt gedaan in de Staatscourant en in lokale nieuwsbladen.
- Op de website van Bureau Energieprojecten www.bureau-energieprojecten.nl wordt informatie geplaatst die van belang is voor de formele besluitvorming (NRD, ontwerpbesluiten, milieueffectrapport, adviezen van de Commissie voor de milieueffectrapportage, enz.).
- Overige informatie over het project wordt gedeeld via de website www.netopzee.eu. Hier kunt u zich ook inschrijven voor de nieuwsbrief.

Afhankelijk van de fase waarin het project zich bevindt zullen partijen in meer of mindere mate betrokken zijn bij het project.

3. Vervolgstap

Bovenstaand hebben wij het project toegelicht, aangegeven welke denkrichtingen er zijn voor de alternatieven en hebben wij een voorstel gedaan voor de invulling van participatie. We horen graag van u of u zich hierin herkent en welke ideeën u aan EZK en TenneT wilt meegeven over het voornemen en over uw betrokkenheid bij het project. Reacties worden verwerkt in het participatieplan, dat gepubliceerd wordt op de website van Bureau Energieprojecten (www.bureau-energieprojecten.nl).

Iedereen kan tijdens de periode van 8 maart 2019 tot en met 18 april 2019 reageren op dit voorstel en ideeën en wensen aandragen voor participatie. Ook kunt u een reactie geven op de alternatieven.

Op basis van het voorliggend voornemen en voorstel voor participatie gaan het ministerie van EZK en TenneT aan de slag met de uitwerking van het project. Op basis van de binnengekomen reacties wordt het participatieproces bijgesteld en wordt invulling gegeven aan het proces om een concept-NRD op te stellen.

Na de NRD-fase start de fase waarin alle alternatieven onderzocht worden en een voorkeursalternatief gekozen wordt. Aan het begin van deze fase wordt de participatie in de NRD-fase geëvalueerd en wordt het participatieplan bijgesteld en aangevuld met vervolgstappen. Voorafgaand aan de keuze van het voorkeursalternatief zal de omgeving worden geraadpleegd.